

Az egypártrendszerből a többpártrendszerbe történő békés átmenet során Heves megyében létrejött politikai vagy politikai jellegű szervezetek közül **harminckettőt** sikerült regisztrálnunk. A szervezetek listájából nyomban kitűnik, hogy a „politikai” jelzót tágabb értelemben használtuk, hiszen szerepelnek a regiszterben nem kifejezetten politikai tevékenységet folytató társadalmi egyesületek is. A szervezetek közül 21 minősíthető politikai pártnak. Vannak közöttük régiek, amelyek újjászerveződtek és újak, közöttük olyanok, amelyek már megszűntek vagy átalakultak, illetve a politikai mozgásoknak megfelelően nevet váltottak.

Összeállításunk csak azokat a szervezeteket tartalmazza, amelyek létezésükről dokumentálható nyomot hagytak. Nem szerepelnek a szervezeti kataszterben azok az általunk politikai jellegűnek vélt társadalmi szervezetek, amelyek tevékenységüket nem minősítették politikainak, ezért nem kívánták magukat a listánkon szerepeltetni.

A politikai elemző számtalan szempont, ismérv alapján csoportosíthatja a politikai szervezeteket. Az árnyaltabb elemzés nem egy, hanem többoldalú megközelítést kíván.

Célszerű a vizsgálódást a történelmi előzményekkel, kötődésekkel rendelkező pártokkal kezdeni.

Az 1944–1947 között működő történelmi pártok közül valamennyi volt koalíciós párt: az FKGP, az SZDP, az NPP, mai nevén MNP-NPP, a kommunista párt, amely örökösének az újjászerveződött MSZMP vallja magát. Az 1947-es választások ellenzéki pártjai közül a megyében a DNP, mai nevén KDNP, valamint az MRP éledt fel.

A Független Kisgazda-, földmunkás és Polgári Párt szervezetei behálózzák a megye egész területét, jelezve ezzel falusi bázisát. A párt egri megyei központtal és megyei választmánnyal rendelkezik. A vezetők közül **Román István**, a volt megyei elnök jóformán az egyetlen, aki tevékenységével kötődik a párt előéletéhez. Ő 1941-

ben lépett először kapcsolatba az FKGP-vel, majd 1945-ben került a párt Heves megyei szervezetébe, ahol 1949-ig tevékenykedett szervezőként. 1956-ban több társával együtt megkísérelte a megyei Kiszgazdapártot újjászervezni. 1989 novemberétől 1990 júniusáig volt a megyei választmány elnöke. **Dr. Somodi Miklós**, a jelenlegi megyei elnök, bár alig fiatalabb elődjénél, csak 1989-ben kapcsolódott be az FKGP munkájába. **Pető Imrét** a családi örökség vitte végül a Kiszgazdapártba. Ő először az MDF gyöngyösi szervezetének alapító tagja volt, s csak később lett az FKGP gyöngyösi ügyvivője és megyei szervezőtitkára, valamint az országos nagyválasztmány tagja. A párt az országgyűlési választásokon nem tudott a megyéből képviselőt juttatni a Parlamentbe.

Mint **Pető Imre** példája mutatja, az egyes pártok tagsága körében jelentős mozgások indultak meg, de nemcsak az MDF-ből az FKGP irányába. Az FKGP-ben 1990 januárjában pártszakadás történt. A gyöngyösi alapszervezetből kilépett 4 fő és megalakította a **Nemzeti Kiszgazda- és Polgári Párt** helyi szervezetét. A politikusok „helyválttatására” jó példa **Fazekas Gyula**, aki először MDF alapító tagja volt, majd az FKGP, s végül a NKGK tagja lett. Az NKGK-nak 6 helyi szervezete van Heves megyében, de megyei szervezettel nem rendelkezik, az egyes szervezetek a központtal tartják a kapcsolatot.

A feléledt SZDP újjászervezésében a régi szociáldemokrata vezető **dr. Korompai János** meghatározó szerepet játszott. Az egri pártalakulás után a megyében is megjelentek a **Magyarországi Szociáldemokrata Párt** szervezetei. Az országgyűlési választás kudarcra válságot idézett elő Hevesben is. A pártegység felbomlott, megalakult a **Független Szociáldemokrata Párt**. A párt mindkét választási eredménytelenségét vezetőségváltás követte. Így a megyei szervezetet már a harmadik vezetőség irányítja.

Itt kell szólnunk a **Független Szociáldemokrata Párt**ról, melynek először **Makláron** alakult szervezete. Az ő elszakadásukat

Bán László vezetésével az országos vezetőségen belüli vitákkal magyarázhatjuk. A belső viták, a széthúzás természetesen a megyei szociáldemokrata tagságot is megosztotta. A Magyarországi Cigányok Szociáldemokrata Pártja és az MSZP megjelenése tovább gyengítette a szociáldemokrácia helyi erőit is.

A **Magyar Néppártot**, mely a Nemzeti Parasztpárt és a Petőfi Párt utódjának tartja magát, zömében olyan tagok hívták életre újra, akik (mint pl. Győri László, Puchi Béla, Kovács Gyula, Denke Gergely és Fekete István) tagjai voltak a Nemzeti Parasztpártnak egészen működésének beszüntetéséig. A párt három jelöltet indított a megyében az országgyűlési választásokon, sikertelenül. Főleg a szövetkezeti parasztság köréből vont el potenciális híveket és párttagokat az MNP-NPP-től a Gyöngyösön megalakult Magyarországi Szövetkezeti és Agrárpárt.

A volt koalíciós párt az **MKP** örökösének az újjászerveződött **Magyar Szocialista Munkáspárt** tartja magát. Alapszervezeteinek munkáját megyei koordinációs bizottság irányítja. Ennek lett az elnöke **Tajcs Ferenc**. A korábbi megyei vezetés háttérbe szorult. Az egykori megyei és városi pártélet egyik meghatározó személyiségét, dr. Vasas Joachimot azonban az MSZMP KB területi titkárának választották. A pártot nagymértékben meggyengítette a pártszakadás, az MSZP megalakulása.

A volt koalíciós pártok ellenzéki szervezetei közül a DNP sikeresen újult meg a megyében. A szervezők kiválasztása részben a régi DNP tagok ajánlásával történt. A **Kereszténydemokrata Néppártnak** 1990 októberében már 23 szervezete működött. A helyi szervezetek a megyei szervezet megalakulása után is megőrizték autonómiájukat, mert az csak koordinációs szerepkörre vállalkozott. A pártnak **dr. Lukács Tamás** személyében – egyedül a történelmi pártok közül – sikerült a Parlamentbe képviselőt juttatni. Dr. Lukács Tamás egy ideig a párt társelnöki funkcióját is betöl-

tötte, és tagja lett a párt országos intézőbizottságának. A KDNP jelöltjei sikeresen szerepeltek az önkormányzati választásokon is.

A megyében is létrejött **Magyar Radikális Pártról** keveset tudunk. Nem sikerült kideríteni, milyen kötődése van az 1944 decemberében alakult és az 1947-es választásokon ellenzéki pártként indult MRP-hez. (Feltűnt viszont az országos és a megyei elnök **Rózsa Mihály** és **Rózsa György** neve.) A bűvópatakként létező párt az országgyűlési választások előtt hallatott magáról, azóta eltűnt a megye politikai közéletéből.

A történelmi pártok közül csak kevesen tudták pártjuk régi, ismert vezetőit újból a párt élére állítani. Sikeres visszatérésről csak a KDNP esetében beszélhetünk, ami Eger és Heves megye területén nem meglepő, hiszen a régió katolikus egyházi centruma itt található. A többi párt kevésbé eredményes visszatérését a politikai életbe ezen pártok szervezeti megosztottságával, vagy a régi és új vezetés közötti egymásratalálás hiányával magyarázhatjuk. A régi tagok mellé új tagok toborzása, vagyis a pártok megfiatalítása, korszerű programok, célkitűzések megfogalmazása sem sikerülhetett jól, ezt a feltevést igazolják a választási kudarcok. A jelek szerint sem az FKGP sem az MNP nem találta meg az új paraszti bázist, amelynek érdekképviselőre hivatott. Az önkormányzati választások után szinte alig hallják szavukat.

Az új pártok sorát kezdjük a Parlamentbe bejutott pártokkal.

A **Magyar Demokrata Fórum** mint kormányzó párt súlyának megfelelően van jelen a megye politikai életében. Heves megyében 1990 júniusáig 25 MDF szervezet alakult. Az alapszervezetek autonómok, választókerületenként 4 főt delegálnak a megyei választmányba. A választmány élén elnökség áll, mellette etikai bizottság és egyeztető tanács is működik. A megyét 12 fő képviseli az országos választmányban. **Dr. Farkas Gabriella** az MDF egyik országos alelnöke. 1990 márciusától tevékenykedik Egerben az Ifjúsági Demokrata Fórum, valamint 1991 márciusától működik az MDF me-

gyei irodája. A párt a megyéből magasan a legtöbb képviselőt juttatta be az Országgyűlésbe. Az MDF sokszínű, különféle politikai áramlatot magába foglaló mozgalommá alakult. Párttá szerveződése és később kormánypárttá válása után többször változott a megyei elnökség összetétele, de a párt taglétszáma is. Voltak kilépők és belépők egyaránt. Az MDF-et néhány alapító tag időközben elhagyta. Így pl. – mint már utaltunk rá – Fazekas Gyula előbb az FKGP-be majd a NKGP-be, Keresztes György a KDNP-be, Pető Imre az FKGP-be és Komenczi Bertalan az SZDSZ-hez igazolt át. 1991 szeptember elején az MDF-nek mintegy 900 tagja volt a megyében.¹

A parlamenti ellenzéki pártok közül az SZDSZ-nek és a FIDESZ-nek (az SZDSZ-szel közösen) sikerült a megyéből képviselőt küldeni az Országgyűlésbe.

A Szabad Demokraták Szövetségének Heves megyei szervezetei két régióra oszlanak. Az egri és a gyöngyösi régióban területi iroda létesült koordinációs és szervezeti funkcióval. A helyi csoportok élén ügyvivők állnak, akik egymással csak laza kapcsolatot tartanak. A szervezetek munkáját mindössze a területi egyeztető tanács fogja össze, melyben minden csoport képviselteti magát. Mindkét régiót egy-egy fő képviseli az országos tanácsban. Egerben Liberális Klub, Gyöngyösön Regionális Klub működik. Mindkettőnek az a célja, hogy találkozási és vitalehetőséget biztosítson a városi és vidéki értelmiségnek, segítse a civil társadalom szerveződését. Az alapító tagok sorában – főként Egerben – feltűnően sok a főiskolai és egyetemi hallgató, amelyből a tagság kedvező életkori összetételére következtethetünk.

Nevéhez méltóan ifjabból áll a Fiatal Demokraták Szövetségének a tagsága. Egri csoportjának fő bázisát a tanárképző főiskolások alkották, ifj. Révész Tamás vezetésével. A helyi csoportok ugyancsak autonómok, köztük a kapcsolatot a területi koordinációs tanács biztosítja, ide minden szervezet 1 főt delegál. Az országos

tanácsnak két megyei tagja van. A FIDESZ képviselői jól szerepeltek a helyhatósági választásokon.

A FIDESZ kapcsán kell szót ejtenünk az **Agria Kör**ről, hiszen a FIDESZ egeri szervezete az Agria Körből nőtt ki. Ez az öntevékeny hallgatói csoport – a KISZ vetélytársaként – Daróczi Attila vezetésével sokat tett a főiskolai élet demokratizálódásáért. Az „Ördög-szekér” c. kiadványa főiskolai hallgatók érdekképviseleti-érdekvédelmi szócsöve lett. Egyébként az egeri tanárképző főiskola – hallgatóinak és oktatóinak egy része által – a politikai rendszerváltás kezdetén Heves megye és Eger egyik fontos politikai centruma volt. Jó néhány, a rendszerváltást sürgető ellenzéki szervezet bölcsője ringott itt. Az SZDSZ, a FIDESZ, az Agria Kör létrejöttében betöltött szerepéről már szoltunk. Ne feledkezzünk meg arról sem, hogy a főiskolai oktatók egy csoportja hozta létre a megye egyik legütőképesebb MSZMP reformkörét is.

Az **MSZMP reformköröknek** a rendszerváltásban betöltött szerepéről a közvélemény hajlamos megfeledkezni, de még a politikai elemzők is igyekeznek jelentőségüket csökkenteni. Anélkül, hogy fontosságukat eltiloznánk, megállapíthatjuk: pótolhatatlan, mással nem helyettesíthető funkciót töltöttek be az állampárt belső lebontásában. Nélkülük az MSZMP meggyengülése majd szétesése, valamint a politikai átmenet sem következett volna be ilyen gyorsan és fájdalommentesen, mint ahogyan néhány szomszédos ország – Románia, Bulgária, Jugoszlávia – példája is mutatja.

Az egeri, gyöngyösi, hatvani, hevesi reformkörök egy része alapító tagja lett a **Magyar Szocialista Pártnak**. Az alakuló kongresszus óta a párt többször átalakította megyei szervezetét. Először **koordinációs tanácsot** hoztak létre, ezt követően a pártszervezetek elnökeiből alakult **ügyvezető testület**. Majd létrehozták a **pártszervezetek megyei szövetségét** és a pártszervezetek delegáltjaiból a **szövetségi tanácsot**. A szövetségi tanács elnöke **Kalmár Péter**. A pártszervezetekhez pártközösségek tartoznak. A pártszervezetek

szuverének, a szövetségi tanács csupán konzultatív, koordinációs feladatot lát el. Az országos irodával az operatív kapcsolatot a megyei iroda tartja. A fenti szervezeti átalakulásból arra következtethetünk, hogy az MSZP keresi saját arculatát. Mindenképpen szakítani akar jogelődje, az MSZMP centralizmusra épülő bürokratikus szervezeti felépítésével. Az országgyűlési választásokon nem volt sikeres a párt, az önkormányzati választásokat – meglehetően éppen az átszervezéseknek is köszönhetően – már sokkal jobb eredménnyel zárta.

A parlamenten kívüli pártok közül kiemelkedik két országos szerveződésű, de inkább regionális jelentőséggel bíró párt. Az egyik a Gyöngyösön alakult **Magyarországi Szövetkezeti és Agrárpárt**, a másik az egeri alapítású **Demokrata Nyugdíjasok Pártja**. Mindkét párt elsősorban a régióban élők rétegérdekeit fejezi ki. Az MSZAP a szövetkezeti parasztságot és agrárérdekeket, a DNYP a nyugdíjasokat képviseli és egy igazságos nyugdíjrendszerért küzd.

Parásdasváron alakult, de Parád vonzáskörzetén túl nem talált bázisra a köztársasági eszmét hirdető **Republikánus Nemzeti Párt**.

Nem sikerült az áttörés a környezetvédőknek sem. A **bioszféra Párt** és a **Magyarországi Zöld Párt** kevés támogatóra talált.

Úgy látszik mind a republikánus ideológia, mind a politikai ökológia távol áll még a megye lakosságától. Pedig a megye területét sem kíméli a környezet pusztulása és rombolása. Számos környezetvédelmi szempontból vitatott létesítmény található nálunk is. Az érintettség tehát bizonyos körzetekben adott. Talán az a felismerés hiányzik még, hogy az ökológiai problémák megoldásáért nemcsak szakmai, hanem politikai eszközökkel is kell harcolni.

Jelentős rétegérdekeket képvisel a **Vállalkozók Pártja**. A választásokon elsősorban a vállalkozók, iparosok, kereskedők egyre erősödő csoportjának gazdasági, szakmai érdekeit fogalmazta meg politikai eszközökkel. Ez a társadalmi bázis azonban

szűknek bizonyult arra, hogy képviselőket juttathasson a Parlamentbe.

A megyében élő cigányságnak négy szervezete is létre jött a rendszerváltás időszakában. A már említett **Magyarországi Cigányok Szociáldemokrata Pártján** kívül a **Magyar Cigányok Igazság Pártja**, a **Magyarországi Cigányok Demokratikus Szövetsége Heves Megyei Tagszövetsége** és a **Magyarországi Cigányok Kulturális Szövetsége**. Bár a két párt illetve két szövetség más-más céllal alakult, ennek ellenére közülük három indított képviselőjelölteket: egy az országgyűlési, kettő a helyhatósági választásokon. Érdekvédelmi szervezetből nincs hiány, a választások után mégis azt mondhatjuk, hogy a megyében élő cigányság **politikai** érdekképviselése még megoldatlan.

Lényegében ezzel már át is tértünk a megyénkben működő **politikai jellegű társadalmi szervezetek, egyesülések és mozgalmak** tárgyalására.

Közülük kétségtelenül a legtöbb társadalmi szervezetet tömöríti és a legnagyobb taglétszámmal rendelkezik a **Társadalmi Egyesülések Szövetsége**. A neve után ítélve nem politikai szövetségről van szó. Hogy mégis foglalkozunk vele, annak két oka van. Az egyik az előtörténete. Köztudott, hogy elődszervezete a **Hazafias Népfront** volt. Az országgyűlési választások idején a HNF és a köréje tömörülő társadalmi szervezetek hozták létre a **Hazafias Választási Koalíciót**. Ez tulajdonképpen egy választási pártszövetséggént működött, és a megyében is indított képviselőket, de a választások után felbomlott. A HNF feloszlása után hozta létre a megyében működő társadalmi szervezetek egy jelentős csoportja a TESZ-t.

A TESZ-nek, mint a HNF utódszervezetének 42 tagszervezete van a megyében. Ezek jórésze valóban kifejezetten politikamentes baráti kör, nyugdíjas klub, vagy művészi alkotókör. De találunk köztük politikai színezetű polgári, liberális köröket és faluszövetségeket is. Ez a másik oka, hogy szólunk róla.

Külön említést érdemelnek a megyénkben gombamód szaporodó **faluszövetségek**. Ilyen vagy hasonló névvel bejegyzett közösség kilenc működik a megyében. Valamennyien a helyi, falusi társadalom megszervezésének igényével jöttek létre.

A TESZ-nek mintegy rivális szervezete a Gyöngyösön 8 tagszervezettel alakult **Heves Megyei Egyesületek Szövetsége**. Ők elhatárolódva a HNF örökségétől, nyomatékkal hangsúlyozzák, hogy szövetségüket **autonóm, önszerveződő egyesületek hozták létre**. Céljuk hasonló: segíteni a társadalom önszerveződését.

Mindkét szövetség megjelenése öröndetes, mert túl az egészséges versengésen, tagszervezeteik előhírnökei az autonóm helyi társadalmaknak.

Egyedülálló a szervezetek sorában az **Egri Szociális Unió**. Mint politikai és kulturális jellegű szervezet nyilvános fórumként kezdte meg működését. Célja a szociálisan hátrányos helyzetben lévő egri polgárok és közösségek, valamint lakóterületek képviselete. Ezen csoportok érdekeit a helyi társadalompolitikában és szociálpolitikában kívánja érvényre juttatni. Sikerként könyvelhetik el, hogy ügyvivő testületük egyik tagját **Farkas Zsuzsannát** – igaz az SZDSZ támogatásával – az egri közgyűlés tagjának, majd a közgyűlés szociális bizottsága elnökének választották.

Rejtély marad számunkra az **Egyesült Magyarok Szövetsége**. Nyilvántartásba vételükön túl a nyilvánosság előtt nem jelentkeztek, s a kapcsolatot sem sikerült velük felvennünk.

Hasonlóan visszafogott a **Münnich Ferenc Társaság**, új nevén a **Május Elseje Társaság** szereplése is a nyilvánosság előtt. A rendszerváltás kezdetén, azt ellenezve mutattak aktivitást. Mint ahogyan a reformkörök az MSZP-hez, a Münnich Ferenc Társaság az MSZMP-hez kapcsolódott. A névváltoztatásuk Május Elseje Társaságra jelzés értékű lehet.

Szintén politikai, de ellenkező jellegű a **Magyar Politikai Foglyok Szövetsége Heves Megyei Szervezete**. Ők az 1956-os for-

radalom és szabadságharc igazságának érvényesítéséért küzdenek. Tagjai a rendszerváltás teljes véghezvitelének élharcosai. Véleményük szerint még mindig nem történt meg maradéktalanul sem az 1956-os bűnösök felelősségrevonása, sem az áldozatok rehabilitálása és anyagi kárpótlása. A POFOSZ tagjai sem szívesen nyilatkoznak önmagukról, így nem található egyetlen politikusuk sem életrajzi összeállításunkban.

Végezetül még egy jelentős korosztályt átfogó rétegszervezetről a Heves Megyei Ifjúsági Szervezetek Szövetségéről kell említést tennünk. A HEMISZ Heves Megyei Bizottsága jogutódjaként alakult meg. Tagsága elsősorban a városokban dolgozó és tanuló ifjúság köréből verbuválódott. Tagszervezetei megtalálhatók Egerben, Gyöngyösön, Hatvanban, Hevesen és Füzesabonyban. Taglétszáma meghaladja az ezer főt, mely a mai politikai viszonyok között nem csekély, de meg sem közelíti a hajdanvolt KISZ tömegmértékeit.

A politikai pártok és szervezetek listáján még egyszer végigtekintve megállapíthatjuk, hogy az országban létező kb. 66 bejegyzett pártnak majdnem a fele, 32 megtalálható Heves megyében. Köztük találkozhattunk a kormánykoalíció és az ellenzék parlamenti pártaival éppúgy, mint a parlamenten kívüli ellenzék pártaival és szervezeteivel.

Számtalan egymást keresztező törésvonal mentén létrejött politikai szervezet küzdelmének lehettünk tanúi a rendszerváltás folyamatában. Ebben a küzdelemben hol helyi vagy regionális, hol szakmai vagy társadalmi csoportok érdekei kerültek összeütközésbe. Köztük a politikai csatározásban megjelentek az etnikai, valamint a különféle korosztályok, szociális csoportok érdekeit felkaroló szervezetek mellett a környezetvédelem szempontjait érvényesíteni kívánó politikai mozgalmak is.

Meggyőződhattunk arról is, hogy ezeknek a szervezeteknek a felépítése is más. Vannak kötöttebb és kevésbé kötött, lazább szer-

vezeti rend szerint működő pártok. Az általános tendencia azonban mindegyiknél a kötöttségek oldása (tagdíjfizetési könnyítések, aktív és passzív tag megkülönböztetése, stb.) tagságuk megtartása érdekében.

Nem beszéltünk még a taglétszámokról. A politikai pártok – meglehet okkal – szemérmesen hallgatnak taglétszámuk alakulásáról. A szervezetek alig több mint fele, (18), közölt – többnyire csak hozzávetőleges – számadatot. A rendelkezésünkre álló adatokból a következőket állapíthatjuk meg:

A megyében a legnagyobb 1000–2000 fő körüli tagsággal rendelkező pártok csoportjába a következők tartoznak: 1. FKGP (2037 fő), 2. MSZAP (1800 fő, ebből Heves megyében 600 fő), 3. SZDSZ (kb. 1500 fő), 4. MSZMP (kb. 1200 fő), 5. MSZP (1020 fő).

A második csoportot a több száz főt számláló pártok alkotják: 6. MDF (kb. 900 fő), 7. DNYP (620 fő), 8. KDNP (540 fő), 9. FIDESZ (350 fő).

Tőlük leszakadva a pártok harmadik, 100 fő körüli vagy 100-nál kevesebb taggal rendelkező csoportja: 10. MSZDP (kb. 130–140 fő), 11. RNP (117 fő), 12. NKGP (80–100 fő), 13. MRP (kb. 30 fő), 14. MZP (23 fő).

A szervezetek közül a legnagyobb létszámú a TESZ (3300 fő) és a HEMISZ (1018 fő); az MFT 120 főt, az ESZU 18 főt számlál.

Meglepően magas Heves megyében az MSZMP tagok száma. Nyíró Sándor, az MSZMP alelnöke szerint is „a három északi megyében vannak a legtöbben, főként a nehézipari körzetekben”.²

A pártok közötti átrendeződésről – néhány konkrét eset kapcsán – már többször említést tettünk. A pártok taglétszáma – a kilépések és belépések nyomán – jelentősebb eltérést nem mutat. **Növekedett viszont az SZDSZ és a KDNP taglétszáma.** Az SZDSZ-nek pl. Egerben 1989 júliusában 37, októberben 55, 1990 márciusában 243 tagja volt. A KDNP 1990 áprilisában kb. 300 főt, 1990 ok-

tóberében 540 főt számlált. Mindkét párt megyei növekedése egybeesik az országos létszámemelkedéssel.³

A szocialisták, akárcsak országosan, a megyében is **csökkenésről számoltak be**. Míg 1990 decemberében 1300-an, 1991 áprilisában 1020-an voltak. Ezt a szervezők az „új MSZMP elszívó hatásával” magyarázzák, mert előtte sokan „bennfelejtkeztek” a pártban.⁴ Ugyancsak **csökkent** a választási kudarc miatt az **MSZDP tagsága is**. Míg a választás előtt 400-an voltak, utána a létszám harmadára fogyott.

Azok a politikai mozgások, melyek a pártokon belül és a pártok között a tagok kilépésével és átlépésével már a rendszerváltás elején megindultak, mind a mai napig tartanak. Ezek a változások mindaddig folytatódnak, mígnem – remélhetően egy újabb választással – a belpolitikai erőviszonyok újra át nem rendeződnek.

Addig is, Heves megye politikai térképére tekintve, a politikai pártok és szervezetek elhelyezkedéséből arra következtethetünk, hogy a megyében **két markáns politikai centrum alakult ki: Eger és Gyöngyös**. Az egyik politikai centrumról, Egerről és benne a tanárképző főiskola szerepéről már szóltunk. Hasonló kohéziós erőről és kisugárzásról van szó Gyöngyös esetében is, azzal a különbséggel, hogy itt az agrárértelmisség a meghatározó erő. Nem véletlenül lett Gyöngyös és vonzáskörzete a bölcsője a Magyarországi Szövetkezeti és Agrárpártnak és alakult meg itt az FKGK-ból kiválva a Nemzeti Kisgazda és Polgári Párt. Erre a bipolaritásra a politikai elemzőkön túl az SZDSZ érzett rá leginkább azzal, hogy a megye két régiójában külön-külön működtet területi irodát.

Jegyzetek

1. Dr. Andrassy Tamásnak a megyei szervezet elnökének közlése az MDF hatvani megyegyűlésének szeptember 5-i sajtótájékoztatóján. Idézi **Gábor László**: Jogszerűen a türelmetlenség ellenére is. Az MDF megyei sajtótájékoztatója. Heves Megyei Hírlap 1991. szeptember 7–8. sz. 3.
2. Idézi **Kékesi Katalin**: Pártom, pártom mond meg nékem... Körkérdésünk: Hányan vannak? Népszabadság, 1991. 09. 23. sz. 8.
3. Vö: Kékesi Katalin: Pártom, pártom, mond meg... uo.
4. Lásd: Uo.